

Zienswijze op Ontwerp Natura 2000-beheerplan Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld, Twiske 2016-2021. Opgesteld door IVN

Vooropgesteld: het blijft een wat lastige constructie dat Het Twiske (dat als enige Natura 2000 gebied ook de status 'recreatiegebied' heeft) volgens Natura 2000 samen met Ilperveld-Oostzanerveld-Varkensland (waar het originele cultuurlandschap nog aanwezig is) één gebied is. Ook lastig omdat Het Twiske in 2004 niet is aangemeld voor de Habitatrictlijn (zie pag. 27 beheerplan). De rede daarvoor is ons niet duidelijk.

Zo lijkt Het Twiske, ook in dit beheerplan, een soort 'wormvormig aanhangsel'. Alhoewel... het ligt midden tussen de overige natuurgebieden in, dus eigenlijk meer 'een vreemde eend in de bijt'. Wanneer je kijkt naar de natuurhistorische achtergrond van de vier gebieden is het echter heel logisch dat het 'IVOT' als één Natura 2000 gebied wordt gezien.

Duizend jaar geleden was het hele genoemde gebied namelijk een aaneengesloten hoogveengebied met kussens van veenmos dat belangrijke veranderingen onderging door diverse overstromingen. Het is nu een verzonken hoogveengebied, gekenmerkt door rood veen. Door de eeuwen heen was het geschikt voor turfwinning. Ook in Het Twiske is dit veen in diepere lagen nog aanwezig. Echter een meter minder dan bijv. in het Ilperveld want door de inpoldering van het veengebied rond veenstroompje De Twiske (waardoor De Twiskepolder ontstond) is versneld een kleine meter veen door oxidatie verdwenen.

Gelet op de hierboven, zeer summier, genoemde natuurhistorische aspecten van het totale gebied, wordt ons inziens in dit beheerplan ten onrechte van laagveen gesproken. Alleen in de petgaten wordt laagveen gevormd. Die laagveenvorming is tot nu toe brak tot zeer licht brak geweest.

Uiteraard wisselen wij graag verder van gedachten over ontstaan en ontwikkeling van hoogveengebieden en de specifieke eisen aan instandhouding daarvan.

Wij richten ons nu echter op voornoemd beheerplan en wijzen graag nog eens op de voordelen die de afwijkende status van Het Twiske kan bieden. De diversiteit in het gebied die van belang is voor recreatieve waarden kan ook voor de natuurwaarden van belang zijn. Er zou dan zelfs geld verdiend kunnen worden aan de uitbreiding van natuurwaarden, natuur is niet statisch.

Er zijn wellicht maatregelen uit te voeren die in de andere gebieden niet plaats kunnen vinden en die de natuurwaarden binnen het totale Natura 2000-gebied kunnen verhogen.

Hiervoor verwijzen wij graag naar het stuk [Ideeën toekomst Twiske opgesteld door IVN-Twiske \(d.d. 26-6-2016\)](#) t.b.v. de atelierbespreking over de toekomstige ontwikkelingen in Het Twiske.

Ook benadrukken wij nog maar eens dat Het Twiske binnen deze vier Natura 2000-gebieden uniek is gezien het feit dat het een eigen waterhuiskundig systeem heeft, met een waterkwaliteit en natuurwaarden die men in het Ilperveld via plan Watersnip (waarnaar in dit beheerplan diverse keren wordt verwezen) poogt na te streven.

Zie ook pag. 114 en 119 in beheerplan m.b.t. eutrofiering.

pag. 6: Nieuwe activiteiten, laatste bolletje: "toename licht, geluid, betreding in gebieden met storingsgevoelige vogels". Een punt dat ons inziens steeds bekeken/getoetst moet worden bij elke nieuwe activiteit in het Twiske. Om de invloed van licht, geluid en betreding op storingsgevoelige vogels te weten te komen, is mogelijk ook nader onderzoek nodig om te voorkomen dat we te laat zijn en deze vogels al verdwenen zijn.

Pag. 11: 3de bolletje: "in 1ste beheerplan perspectief hoeft ambitie niet verder te gaan dan voorkomen van verdere verslechtering van Natura 2000 doelen".

Ons inziens is dit een uitgangspunt waardoor veel maatregelen die niet zo goed zijn voor de natuur, toch gewoon genomen kunnen worden.

Wij vinden de ambitie te laag ingezet. Er is namelijk voldoende potentie die met een kleine, gerichte investering te bereiken is. Hierdoor ontstaat mooie en beleefbare natuur.

En...hoe verhoudt zich dit tot beleid grutto?

Op pag. 59 blijkt dat het gebied alleen aangewezen is voor doortrekkende grutto's. Maar...kan die doortrekkende grutto in Het Twiske voldoende plas-drasgebieden, natte open grasvelden en kruidenrijke weides vinden?

We benadrukken hier dat Het Twiske interessant is qua kleinschalige inrichting en diversiteit. Daar valt wellicht meer gebruik van te maken en door fluctuatie in waterpeil zijn die plas-drassituaties en natte open grasvelden te creëren. Het waterpeil kan in sommige deelgebieden omhoog.

Pag. 13: 1 na laatste zin: "gedeelte van Twiske is belangrijk voor weidevogels". Zie opmerking over grutto hierboven.

Welke maatregelen worden genomen en wordt er onderzoek gedaan naar mogelijkheden van plaatselijke verbrakking waardoor ook in Het Twiske kemmaan en watersnip zijn terug te brengen.

Pag. 17: Er wordt een horecavoorziening genoemd in het noordoostelijk deel. Deze is er al een aantal jaren niet meer.

Pag. 17: Op de kaart is te zien dat in Het Twiske een aantal zones (groen omzoomd) niet onder Natura 2000 vallen. Staat dit maatregelen overige deelgebieden niet in de weg?

Pag. 19: Waterpeil jaarrond wordt niet voor Twiske genoemd i.v.m. Habitatrichtlijn, (zie pag. 27.). Maar zou i.v.m. diversiteit natuurwaarden wel aan te bevelen zijn (zie opmerking bij pag. 13 en 59)

Pag. 20: belang van ecologische samenhang van het hele Natura 2000 gebied.
Wij hechten vooral ook aan het belang van Het Twiske hierin.

Pag. 21: Schema successiereeks en beheermaatregelen. Hier kunnen wellicht in Het Twiske beheermaatregelen uitgevoerd zoals voorgesteld in [Ideeën toekomst Twiske opgesteld door IVN-Twiske van 26-6-2016](#)

Pag. 23-24: Van belang i.v.m. subsidiemogelijkheden voor beheermaatregelen uitgevoerd zoals voorgesteld in [Ideeën toekomst Twiske opgesteld door IVN-Twiske van 26-6-2016](#)

Pag. 25 onderaan en pag. 186: Visie ontwikkeling Twiske: werven van max. 3 grote evenementen > 10.000 bezoekers.

In die bewuste visie wordt al gesproken over het toestaan van meerdere (kleinschalige) evenementen, waarbij geen bezoekersaantallen genoemd worden.

Lijkt ons dat deze wel genoemd moeten worden om onduidelijkheid bij vergunningverlening te voorkomen.

Pag. 26: Kernopgaven: Lijken allen ook in Twiske aanwezig maar gezien feit dat Twiske geen Habitatrichtlijn heeft, hoeven er minder beheermaatregelen genomen waardoor ecologische samenhang mogelijk negatief beïnvloed wordt?

- plas-dras situatie → van belang voor o.a. De Belt.
- overjarig riet → peildynamiek
- brakke ruigtes → noordse woelmuis

Ook hier wijzen wij weer op belang van fluctuatie in waterpeil en een hoger waterpeil voor die deelgebieden waar het kan.

Pag. 27: Kranswierwateren: Het is jammer dat Het Twiske hier niet in mee wordt genomen doordat het gebied geen Habitatrichtlijn heeft. Er lijkt n.l. wel potentieel te zijn voor het voorkomen van brakwaterkranswieren. De door IVN-Twiske regelmatig gemeten Chloridewaarde komt n.l. altijd (behoorlijk) hoger uit dan de genoemde 300 mg Cl/l.

IVN-Twiske heeft echter nooit gericht onderzoek gedaan naar voorkomen van kranswieren.

Het loont wellicht de moeite om via metingen bij te houden wat de werkelijke waarden van de wateren, en m.n. de Stootersplas, zijn en het voorkomen van kranswieren te onderzoeken. Mede omdat voor kranswierwateren een uitbreidingsdoelstelling geldt. Indien gewenst zijn vrijwilligers van IVN-Twiske bereid deze metingen te verrichten, af te lezen en in kaart te brengen.

Pag. 43: roerdomp: Waarom zijn er geen recentere gegevens in dit beheerplan meegenomen?

Pag. 55: belang Stootersplas: wordt benoemd als rustplek smient en de storingsgevoeligheid daarvan voor recreatie.

Belangrijk argument om bij stil te staan wanneer waterrecreatie in Twiske (o.a. waterskibaan, toestaan motorboten) dreigt toe te nemen.

Pag. 67-68: Termen huidig en bestaand gebruik. Dit lijkt veel juridische achtergrond te vragen. Beschermers van natuurwaarden zullen steeds vinger aan de pols moeten houden.

Pag. 70: kader vergunningverlening: nieuwe activiteiten mogen niet leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000 gebied.

Bijv. -verslechtering waterkwaliteit

-toename licht, geluid (>35 dB(A), betreding in de leefgebieden van soorten

-veranderen, versnipperen of vernietigen v.d. leef- en foerageergebieden v.d. doelsoorten

Beschermers van natuurwaarden zullen steeds vinger aan de pols moeten houden.

Pag. 71: 5.3.5 nieuwe recreatieve ontwikkelingen verwijst naar "Visie op verdere ontwikkelingen in recreatiegebied Het Twiske."

Belangrijk toets gegeven, juist ook omdat Het Twiske recreatiegebied met natuurwaarden is.

Pag. 73: "Handhaving is middel om doel te bereiken. O.a. voorlichting en toezicht zijn belangrijke instrumenten om mensen te informeren over de maatregelen om de natuur te beschermen".

Belangrijk om naar deze constatering te handelen!

Wij adviseren om infoborden bij de Stootersplas te plaatsen zodat boten, kano's niet door groepen rustende watervogels (m.n. smienten) varen. Verder kan er bij verhuur van boten advies hierover of een foldertje meegegeven worden. Ook de milieuvriendelijke kanoër moet zijn invloed weten. En hoe zit het met de handhaving? Kan hieraan nog voldaan worden nu bezuinigd wordt op personeel m.n. toezichthouders?

Zelfde geldt voor handhaving m.b.t. loslopende honden. Dit is een recreatieve activiteit die niet genoemd wordt in het beheerplan, maar wel een activiteit die ook veel verstoring met zich mee kan brengen. Denk aan loslopende honden op daarvoor niet bestemde plekken, o.a. De Belt, broedgebied van riet- en moerasvogels. Maar denk ook aan toename van stikstof door hondenpoep. Waardoor o.a. toename van brandnetel en braam in deelgebieden waar men misschien juist door speciaal maaibeheer de bodemgesteldheid voedselarm wil krijgen.

Pag. 81: beheerplan is niet bindend, slechts op basis van vrijwillige medewerking.

Dit doet ons wel vraagtekens plaatsen. Wat is dan nog de kracht en zeggenschap van zo'n plan?

Pag. 114: Twiske alleen aangewezen als Vogelrichtlijngebied. (Dus niet beoordeeld op verzurende en eutrofiërende effecten).

Pag. 119: interne eutrofiering in Twiske kan ter plekke groot zijn. M.n. fosfaat: Het verschil door de jaren heen wat betreft eutrofiering in Het Twiske lijkt te verklaren uit feit van wisselende omstandigheden m.b.t. aanwezige vogels. In de beginjaren was er de meeuwenkolonie die voor eutrofiering van het water zorgde. Die gevolgen verdwenen bij het verdwijnen van de kolonie. Tevens is de vraag wat de uitstoot van de, toen in Den IJp aanwezige, kippen-slachterij is geweest.

De gevolgen van de aanwezigheid in de winter van de Smient op de Stootersplas (uitwerpselen) worden in het zomerseizoen altijd teniet gedaan. De doorstroming van het water zorgt daarvoor. De laatste jaren speelt echter bij de eutrofiering mogelijk een rol dat de stand van de ganzen is toegenomen waardoor verhouding stikstof/fosfaat ongunstig uit kan pakken. Doordat de ganzen jaarrond aanwezig zijn, is het water zomers veel moeilijker 'schoon te spoelen'. Verder kan bij de interne eutrofiering het versneld oxideren van het veen een rol spelen. In droge jaren en/of bij een lager waterpeil zouden er hierdoor meer eutrofiërende stoffen vrij kunnen komen.

Pag. 120: vertroebeling water door veel opwerveling. Kan door golfslag, maar ook door m.n. gemotoriseerd varen. Belangrijk punt om bij stil te staan wanneer waterrecreatie in Twiske (o.a. waterskibaan, toestaan motorboten) dreigt toe te nemen.

Jammer dat hier niet benoemd wordt dat waterkwaliteit/helderheid in Het Twiske door eigen waterhuiskundig systeem mogelijk beter is dan in Ilperveld-Oostzanerveld-Varkensland. In Twiske geen negatieve invloed van vervuild boezemwater uit bijv. Noord-Hollands Kanaal.

Pag. 154: ecologie Bruine kiekendief. Maakt voedselvluchten boven moerasgebieden, natte ruigten en rietkragen. (deze zijn in ruime mate aanwezig, m.n. in Het Twiske). Belangrijke prooidieren zijn muizen, watervogels zoals eend, meerkoet, waterhoen.

Pag. 182: natuurbeheer. Maaien en afvoeren cat. 4b. Het 'orchideeënweitje' in deelgebied De Blokken in Het Twiske geniet vanaf de inrichting van het gebied de warme belangstelling van de plantenliefhebbers. Regelmatig heeft IVN-Twiske aanbevelingen gedaan voor het maaibeleid voor dit stukje natuur met de rietorchis als beschermde soort.

Na overleg met het Twiske is er ook dit jaar weer rekening gehouden met de beschermde planten. De orchideeën wei is gemaaid in de periode zoals afgesproken, echter: het maaisel is niet afgevoerd. Wij blijven wijzen op het belang zoals genoemd bij cat. 4b van maaien en afvoeren. Het afvoeren is belangrijk om toename van stikstof te voorkomen. Ook is het van belang dat er niet te zwaar materieel op dit soort terreintjes wordt gewerkt om negatieve beïnvloeding van de bodem te voorkomen.

Pag. 183: jacht is geen "huidig gebruik". Maar is een nieuwe vergunning plichtige activiteit. Van belang i.v.m. jachtvergunning vos. Wordt genoemd i.v.m. afname roerdomp. Echter de achteruitgang van deze soort is voor een (groot) deel ook te wijten aan verdwijnen van natte rietlanden en moerasgebieden door het verlagen van het waterpeil.

Ecologische vereisten leefgebied van roerdomp: vooral percelen met afwisselend nat en droog overjarig rietland en hier en daar ondiepe plasjes en slootjes. In Twiske is nieuw nat biotoop ontwikkeld dat een geschikt broedbiotoop vormt. Het is noodzakelijk dat er via een meerjarige cyclus steeds stukken nieuwe natte biotoop bij komen zodat de optredende successie de biotoop niet doet verdwijnen.

De manier van dichtgroeien van de natte gebieden (afhankelijk van welke soorten oeverplanten/waterplanten er groeien) bepaalt ook of de vos het gebied kan betreden.

Pag. 185: recreatie: varen (verwijzing naar hfst. 2). Hele stuk lijkt erg geschreven op Ilperveld en Oostzanerveld. In tabel worden ook motorboten genoemd, die in principe in Twiske niet zijn toegestaan. (Op pag. 17 wordt ook alleen over kano, zeilboot en waterfiets gesproken). In de tabel wordt gesteld dat effecten zijn uit te sluiten. Voor Twiske geldt dit echter niet, want (motor)boten op Stootersplas zijn verstoring voor daar rustende watervogels. M.n. smient. Er wordt aangegeven dat de daling van o.a. die soort te maken heeft met trends die buiten het Natura 2000-gebied liggen en daarom zijn de effecten van verstoring door vaarrecreatie geen belemmering, wordt gesteld. Maar... als gemotoriseerd varen op de Stootersplas fors toeneemt doordat er nu geen belemmerend effect wordt gezien, en de soort dus niet alleen in broed-, foerageer- of trekgebied verstoord wordt, maar ook niet meer in groepen kan rusten....dan valt te vrezen dat de soort snel verder afneemt. En beleid van toestaan van motorboten valt niet meer terug te draaien.